

Wasaaradda Waxbarashada Hiddaha & Tacliinta Sare

Xafiiska Imtixaanaadka iyo Shahaadooyinka Qaranka

Imtixaanka Fasalka 4aad ee Dugsiga Sare

JUUNYO 2024

MAADDADA: AF SOOMAALI

WAQTI: 2 SAACADOOD

FADLAN JAWAABAHA KU QOR BUUGGA JAWAABAHA:

QEYBTA 1AAD: Sheeko (Fahanka Akhriska) (30 dhibcood)

Akhri Sheekada soo socota kadibna ka warceli weydiimaha soo socda:

Beribaa waxaa Jirey nin reer miyi ah, waxa uu lahaa xoolo ka kooban ishkin iyo ari, nolol barwaaqo ah ayuu ku noolaa, gasiin wacan iyo gurbood ama carruur ayuu heystey, waxaa uu degganaa dhul ramaas iyo biyaba leh oo carra san ah, gaadiid ahaan waxa uu lahaa gammaan iyo awr; kaas oo muhiim u ahaa nolosha dadka reer guuraaga ah maadaama ay mar walba guurguuraan, isla markaana ay biyaha ka doontaan ceelal ama gal biyood ka fog deegaanka ay deggan yihiin.

maalin maalmaha ka mid ah ayaa waxa uu magaaladaa u soo iib geeyey ari jar ah ; si uu ugu muraadsado ama ugu daneysto, waxa uuna soo abbaaray suuqa lagu iibiyo xoolaha, isaga oo jarkii geeyey sayladda, ugu horreyntii waxa uu la kulmay dallaalkii sayladda, jarkiina waa la baayacay, dabadeena la iibiyeey, isaga oo faraqa loogu shubay lacagtii kaashka aheyd, ka dibna waxa uu u soo dhaqaaqay guri ay degganaayeen dad qaraabadiisa ahaa oo ku noolaa magaalada, markii uu yimid guriga oo ay ehelkii kala warqaateen ayuu u sheegay in uu suuqa ka soo muraadsanayo, uuna u baahanyahay qof u rafiqa oo ka caawiya tukaameysiga, wiil yar oo reerka ka mid ahaa ayaa raacay; si uu u tuso meelaha uu rabo, markii uu farasmagaalaha yimid ayuu la ashqaraaray fooqyada dhaadheer, laamiyada, baabuurta kala duwan ee isdaba socata, dadka tirada badan ee raxan raxanta u socda, si gaar ah waxa uu la yaabay nin taraafiko ah oo isaga oo aamusan gacmaha hadba dhan u taagaya, wiilkii yaraa ayuu weydiyey: “Waa maxay

ninkan gacmaha taagtaagaya?” Waana uu qoslay! . Wiilkii yaraa ayaa ku jawaabay: “Adeer ninkan waa taraafiko , waxa uu kala celiyaa baabuurta maraysa waddada , si aanay isu cariiryin.”

Ninkii Reer miyiga ahaa isaga oo yaaban ayuu yiri: “ Rag waa kala howl”.

Wiilkii yaraa oo dhoolla caddeynaya ayaa yiri: " Adeer waa sax , tani waa mid ka mid ah howlaha magaalada muhiimka u ah, ee wax ma iiga sheegi kartaa, howlaha miyiga ama baadiyaha ?".

Haa, ayuu ku warceliyey, isaga oo raaciyey: " howlaha miyigu waa badan yihiin, waxaana ka mid ah: dhaqashada xoolaha, sida waraabinta, daaJinta, iyo in laga dhowro dugaagga, sidoo kale shaqooyinka miyiga waxaa kamid ah : falashada beeraha, iyo ugaarsiga "

Wiilkii yaraa waxa uu ka helay howlaha iyo hab nololeedka miyiga, waxa uuna u mahad celiyey ninkii reer miyiga abaa.

In yar ka dib ninkii waxaa la geeyey suuq weynihii uu doonayey in uu ka soo muraadsado, waxa uuna gatay wixii uu u baahnaa, mahad celin iyo macsalaameyn Reerkii ay qaraabada ahaayeen ka dibna , ninkii reer miyigaa ahaa waxa uu u laabtay reerkiisii, isaga oo u geeyey dhar iyo dhuuni iyo agabyo kala duwan oo muhiim u ah dadka iyo duunyada, ka dib waxa uu reerkiisii uga sheekeeyey nolosha magaalada isaga oo hadalkiisa ku soo gabagabeeyey, " **magaalo waxa ay ku dhisan tahay waxa miyiga yaalla**".

B.Goobo geli xarafka ka horreeya warcelinta saxda ah:

1. Erayga "miyi" macnihiisu waa :			
B. Tuulo	(T) Baadiye	J. Deegaan	X. Barrin
2. Erayga "gurbood" macnihiisu waa :			
(B) Carruur	T. Kuray	J. Barbaar	X. Inan
3. Erayga "Duunyo" lidkiisu waa :			
B. Xoolo	(T) Dad	J. Dugaag	X. Ugaar
4. Erayga "ishkin " macnihiisu Waa :			
B. geel iyo gamaan	(T) Ari Iyo Lo'	J. Geel Iyo Ari	X. Lo' Iyo Geel
5. Erayga "Gasiin" macnihiisu waa :			
B. Caano	T. Biyo	(J) Cunto	X. Shaah
6. Erayga "farasmagaale" macnihiisu waa Magaalada			
(B) Bartamaheeda	T. Daafaheeda	J. Hareeraheeda	X. Jidadkeeda
7. Erayga "Ashqaraar" macnihiisu waa :			
B. Qosol	T. Farxad	J. Xanaaq	(X) Yaab
8. Erayga "Dugaag" macnihiisu waa :			
(B) Bahal	T. Biciid	J. Deero	X. Gari
9. Ninka reer miyiga ahaa waxa uu ku noolaa Nolol :			
B. Ciriiri ah	(T) Barwaaqo ah	J. Cabsi ah	X. Sabool ah
10. Ninka reer miyiga ahaa waxa un magaalada u iibkeenay :			
(B) Jar	T. Libaax	J. Fardo	X. Dibi

T. Ka warceli weydiimahan soo socda :

1. Maxaa ay aheyd sababta ninka reer miyiga ah u iib geeyey ariga ?
2. Dhul nooc ee ah ayuu degganaa ninka reer miyiga ahaa
3. Maxaa uu la yaabay ninkii reer miyiga ahaa markii uu magaalada yimid?
4. Maxaa uu yiri ninkii reer miyiga ahaa markii uu la yaabay ninka taraafikada ah?
5. Maxaa ay ku dhisan tahay magaalo sida uu u arko ninka reer miyiga ahaa?

Teacher :- Mohamed Muhudin Nor M M Nor +252610910170

Jawaab

1. Maalin maalmaha ka mid ah ayaa waxa uu magaaladaa u soo iib geeyey ari jar ah si uu Ugu Muraadsado ama ugu daneysto.
2. Waxa uu degganaa dhul Ramaas iyo biyaba leh oo carra San ah
3. Markii uufarasmagaalaha yimid ayuu la ashqaraaray fooqyada dhaadheer, laamiyada, baabuurta kala duwan ee isdaba socata, dadka tirada badan ee raxan raxanta u socda, si gaar ah waxa uu la yaabay nin taraafiko ah oo isaga oo aamusan gacmaha hadba dhan u taagaya.
4. Ninkii Reer miyiga ahaa isaga oo yaaban ayuu yiri : " Rag waa kala howl".
5. Magaalo sida uu u arko ninka reer miyiga ahaa Waxa Ay La aheyd " Magaalo waxa ay ku dhisan tahay waxa miyiga yaalla".

Qeybtii 2aad :- Erayo

B. Isku beeg erayada iyo macnahooda (10 dhibcood)

1	Roobka aroorti da'a	3	Daad
2	Dadka wax garadka ah oo bulshada hoggaamiya	4	Xuurto
3	Biyaha soo rogmay ee roob ka	5	Buuni
4	Neefta qofka aad u orday ee daalay	1	Mayaay
5	Waa qof aqoon dheerad ah leh, ama caalim	2	Guurti

Qeybta 3aad :- Naxwe

B. Isku beeg erayada isku ildka ah (10 dhibcood)

1	Geeddi	4	jiq
2	Aftahan	5	Qurbac
3	Dambeed	2	Afqalooc
4	Kax	1	Nagaadi
5	Nirig	3	Horaad

T. Wadarey erayadaan soo socda : (10 dhibcood)

1	Libaax	Libaaxyo
2	God	Godad
3	Seef	Seefo
4	Oday	Odayaal
5	Wan	Wanan

J. Ku dar erayadaan qodabbada ku habboon (10 dhibcood)

1. Baabuur _____ Baabuurka _____ Rati
2. Sabuurad _____ Sabuurada _____ Loox
3. Loox _____ Looxa _____ Sabuurad
4. Koob _____ Koobka _____ Weel
5. Far _____ Farta _____ Qoraal

Qeybta 4aad :- Suugaan

Ka warceli weydiimahan soo socda (12 dhibcood)

1. Maxaa ay ku kala duwan yihiin Murti iyo maahmaah ?

Jawaab :- Murtidu :- Murti waa erayo xikmad iyo waaya'aragnimo leh oo soo gudbinaya aragtiyo ama falsafad nololeed oo goto dheer

Maahmaahdu :- waa weedh caan ah oo inta badan ka koobnaata labo qaybood oo isku dhafan, waxaana loo isticmaalaa in lagu muujiyo xikmad ama xaqiiqo nololeed oo soo noqnoqota

Teacher :- Mohamed Muhudin Nor M M Nor +252610910170

Farqiga U Dhaxeeva Murti iyo Maahmaah :

1. **Macnaha :-** Murti waa xikmad guud oo aan xaalad gaar ah la xiriirin, halka maahmaah ay tahay weedh ka turjumaysa xaalad gaar ah
 2. **isticmaalka :-** Murti waxaa loo isticmaalaa in lagu gudbiyo falsafad nololeed, halka maahmaah loo isticmaalo in lagu soo gudbiyo dhacdo ama xaalad.
 3. **Qaabka :-** Murti waa hadal kooban oo macne qoto dheer leh, halka maahmaah ay leedahay labo qaybood oo isku xiran oo macno ahaan isku dhigma
 2. **U kala saar tuducdan hoojis iyo hooris [Allahayow casiis baa tihiyo caadilkii Jira e]**
- Jawaab :- Allaahyoow caasis baad tihiyo (Hoojis) Caadilkee jira (Hooris).**
3. **Soo koob argtida ay xambaarsan yihiin tuducyada soo socda .**

Dadka waa ugu weynahay
Guun soo jiraan aahay
Nuux iyo gadaashii
Duufaan ka guurkii
Baddii jüdhay gabiyada
Dhulkii giigsanaan jiray
Meeshuu ku kala go'ay
Gardafooy agteediyo
Wali goobti baan naal

Jawaab :- Murtidaan waxay tilmaam fiican ka bixinaysaa hidaha iyo dhaqanka soomaalida iyo asalka dad ahaan halka aynu kasoo jeedno.

4. **Falanqee tuducyadan ujeeddada ay xambaarsan yihiin**
Daaraha shawo iyo Xamar kolkaan dayr isugu keeno
Qaar kalaan ku soo dari lahaa oo dirkooda ahe.
Dawladd weyn ha nogataa lahaa waayo dabadeede.

Jawaab :- Ujeeddada ay xambaarsan yihiin tuducyadaan waa in la isku keeno dadka soomaaliyeed oo ay colaada kala geysay si ay u noqdaan dawlad adag

Qeybta 5aad: ka warceli weydiimaha soo socda (8 dhibcood)

1. **Kuma ayaa suugaantiisa ku yir tuducyada soo socda:**
Dumaal xumi walaalkaa ii dhintey kugu direysaaye
Ka dartoo haddey dibi dhashiyo mayd daliigya lehe
Doohdoodna waa lagu dayaa awr hadduu dido e

Jawaab :- Abwaan Maxamed Cali Kaariye

2. **Si kooban u qeex "xiriiriye"**

Jawaab :- Xiriiriye waa eray geybaha hadalka ka mid ah, wuxuuna isku xiraa erayada, oraahda iyo weeraha.

3. **Maxaa loola jeedaa erayaga (siig) ?**

Jawaab :- Macnaha erayga siig waa geriga labka ah

4. **kuma ayaa curiyey riwaayadda shabeel naagood ?**

Jawaab :- Waxaa curiyay Abwaan Xasan Sheekh Muumin

Teacher :- Mohamed Muhudin Nor M M Nor +252610910170

Good Lucky

Qeybta 6aad :- Curis (10 dhibcood)

1. Ka qor mid ka mid ah mowduucyada curis ee kooban ugu yaraan 10 sadar

- Qiimaha hooyada.

- Ahmiyadda Iskaashiga

Qiimaha hooyada

Hooyadu waa udub dhexaadka qoys kasta, waana astaanta jacaylka, naxariista, Iyo daryeel ka. Waa qofka ugu horreeya ee ilmuhu arko marka uu dhasho, waana qofka ugu dambeeya ee had iyo jeer ka fikiraya mustaqbalka iyo wanaagga carruurteeda. Hooyadu waxay lee dahay qiimo aan la soo koobi karin, waana tiirarka ugu muhiimsan ee bulshada iyo qoyska. Hooyadu waa macallin, waa dhaqaatur, waa saaxib, waa hogaamiye, waana garab joogto ah. Waxay carruurteeda bartaa aqoonta aasaasiga ah, dhaqanka, iyo akhlaagda wanaagsan. Mar kasta oo ay carruurtu xanuunsadaan, hooyadu waa tan ugu horreysa ee u degdega si ay ugu dhiirrigeliso una daryeesho. Jacaylka iyo naxariista hooyadu waa kuwo aan shuruud lahayn oo aan xad lahayn.

Intaa waxaa dheer, hooyadu waxay door muhuim ah ka ciyaartaa horumarinta iyo barbaarin ta bulshada. Hooyo wanaagsan waxay soo saartaa jiil wanaagsan, taasoo horseed u nogota bulsho caafimaad qabta oo horumarsan. Hooyadu waa hoggaamiye qoyska dhexdusa ah, waana qofka isku haya dhammaan xubnaha qoyska. Mar kasta oo ay jiraan dhibaatooyin ama xaalado adag, hooyadu waa tan ugu horreysa ee xal raadisa oo ka shaqeysa sidii loo ilaalin lahaa midnimada qoyska.

Hooyadu sidoo kale waa astaanta dulqaadka iyo adkaysiga. Iyadoo ay la kulanto cagabado iyo xaalado adag, hadana waxay mar walba u taagan tahay inay carruurteeda siiso wax kasta oo ay awooddo. Tani waa mid ka mid ah sababaha ugu waaweyn ee hooyadu ay leedahay qiimo gaar ah oo aan la soo koobi karin.

Qiimaha hooyadu waa mid aad u weyn oo aan la soo koobi karin. Hooyadu waa laf-dhabarta qoyska iyo bulshada, waana qofka ugu muhiimsan ee nolosha qof kasta. Jacaylka, naxarusta, iyo daryeelka hooyadu waa kuwo aan la soo koobi karin, waana waxyaalaha ugu qiimaha badan ee nolosha. Qof walba oo dunida ku nool waa inuu qadariyo oo uu xushmeeyaa hooyadiis Maadaama ay tahay tirarka ugu muhiimsan ee Noloshiisa

Teacher :- Mohamed Muhudin Nor M M Nor +252610910179

Good Lucky